

РУШДИ ИҚТИДОРИ МИЛЛИИ АРЗЁБЇ

7 юни с. 2024

Чаро ба мо далелҳои хуб аз арзёбӣ лозим аст, то ҳукуматҳои **ХУБ** дошта бошем?

Мирелла Гернани, мушовири минтақавии ЮНИСЕФ оид ба арзёбӣ,
дафтари минтақавии ЮНИСЕФ дар Аврупо ва Осиёи Миёна

Одамон (кӯдакон) эҳтиёҷоти гуногун доранд:

- Таҳсилоти хуб
- Даромади беҳтар
- Шуғл
- Системаҳои тандурустӣ
- Хӯроки серғизо
- Роҳҳо
- Нақлиёт
- Бехатарӣ
- Манзил
- Таъминоти иҷтимоӣ
- Кӯдакистон
- Нафақа
- Барқ

ҲУКУМАТҲО

Ҳалли мушкилоти одамон на ҳамеша осон аст

- ☐ Чӣ гуна мо метавонем даромади одамонро зиёд кунем?
- ☐ Чӣ гуна мо метавонем омӯзишро дар мактаб беҳтар кунем?
- ☐ Чӣ гуна мо метавонем беқориҳо коҳиш диҳем?
- ☐ Чӣ гуна мо метавонем зисои кӯдаконро беҳтар кунем?
- ☐ Чӣ гуна мо метавонем сатҳи ҷинойтро коҳиш диҳем?
- ☐ Чӣ гуна мо метавонем обҳезиро манъ кунем?
- ☐ Мо чанд дармонгоҳ месозем? Дар кучо?
- ☐ Чӣ гуна мо ҳуқуқи кӯдаконро кафолат медиҳем?

**Ҳукуматҳо метавонанд
идеяҳои хуб дошта
бошанд, вале
муваффақият на
ҳамеша кафолат дода
мешавад!**

**Дар ин ҷо сухан дар
бораи дуруст
сармоягузорӣ кардан
меравад**

Истифодаи оқилонаи захираҳо ва
имконияти ҳалли мушкилот

Чаро кишварҳо ба арзёбиҳо таваҷҷуҳ доранд?

Танҳо омӯзиш
(Хитой)

Ҳисоботдиҳӣ ба
Конгресс ва СҒҲ-ҳо
(Мексика)

Беҳтар кардани
банақшагирӣ
(Колумбия)

Беҳтар кардани
идоракунӣ
(ИМА)

Беҳтар кардани
банақшагирии буҷет
(Чили)

Ҳавасмандгардониҳои
сиёсӣ (намоиш
додани кор)
(сатҳи иёлат—
Мексика)

Ташаккул додани фаҳми
умумии мушкилоти рушд
(Канада)

Истифодаи арзёбӣ
аз ҷониби аъзоёни
парламент
(Қирғизистон)

Истифодаи арзёбӣ
барои грантҳо ва
субсидияҳои
давлатӣ ба СҒҲ-ҳо
(Қазоқистон ва
Қирғизистон)

Истифодаи арзёбӣ
барои ҳуҷҷатҳои
банақшагирии
стратегӣ (ҳамаи
панҷ кишвари
Осиёи марказӣ)

Мушкилоти банақшагирӣ

Асоси меъёриву ҳуқуқӣ ва механизмҳои ҷамоҳангсозӣ

Меъёрҳои арзёбӣ СҲИР-ККР (OECD-DAC)

Меъёрҳои миёнбур

- ✓ Гендер
- ✓ Адолат
- ✓ Ҳуқуқи инсон

RELEVANCE
is the intervention
doing the right things?

EFFECTIVENESS
is the intervention
achieving its objectives?

IMPACT
what difference does
the intervention make?

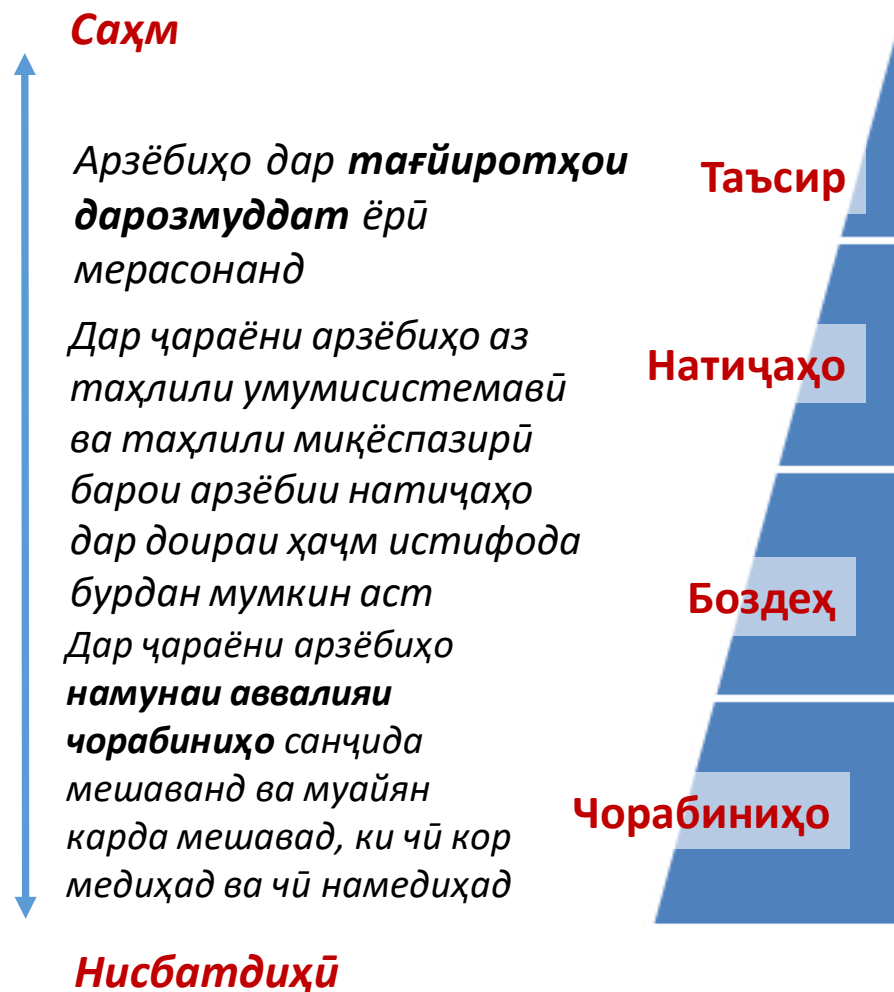
COHERENCE
how well does
the intervention fit?

EFFICIENCY
how well are resources
being used?

SUSTAINABILITY
will the benefits last?

Истифодаи арзёбӣ

Арзёбиҳо воситаҳои қавӣ ва дорои эътибор мебошанд ва дар эҷоди донишҳои таҷрибӣ ва тавсеаи ҳуқуқи имкониятҳои аҳолии осебпазир нақши назаррас бозида, метавонанд тағйиротҳоро истифода баранд ва ба сиёсатҳо, стратегияҳо ва барномаҳои миллӣ ва зери сатҳи миллӣ таъсир расонанд.

Арзёбиҳо тавассути фароҳам овардани далелҳо барои ноил шудани чорабиниҳо ба муваффақият дар ҳаҷми калон фурсати беҳтаринро пешниҳод намуда, ба ноил гаштан ба натиҷаҳои дарозмуддат ва устувор саҳм мегузоранд.

Иштирокчиёни арзёбӣ

Хулосаҳои асосӣ: Ташхиси ҷорӣ дар Осиёи марказӣ

- Рӯйкардҳои институтсионалӣ хусусияти хоси дастгоҳи институтсионали кишварро инъикос мекунад, бо ин ҳол, ҳанӯз равшан нест, ки вазифаи асосии гузаронидани арзёбиро кӣ иҷро мекунад
- Баъзе вазорату идораҳои соҳавӣ шӯъбаҳои мониторинг ва арзёбии худро доранд
- Марказҳои ҳокимият (COG) дар ҳар як кишвар ҳар хел аст ва барои арзёбӣ самти стратегиро пешниҳод намеkunанд (Вазорати иқтисоди Қазоқистон/Тоҷикистон, Дастгоҳи иҷроияи Президенти Қирғизистон, Вазорати адлия ва Палатаи аудиторҳои Ўзбекистон)
- Нақши Палатаи аудиторҳо равшан нест, вале методологияи онҳо ба арзёбӣ монанд аст
- Маъмурият (миссия) ва ҳадафҳои муштарак вуҷуд надоранд, барои арзёбӣ нақшу масъулиятҳо равшан нестанд, нозир арзёбӣ вуҷуд надорад

Мо чӣ меҳоҷем?

Саҳм гузоштан ба тезонидани суръати расидан ба ҲРУ

- Таҳия намудани тавсифи кишвар, чӣ намерасад, саъю кӯшишҳо/саҳмҳо ва камбудиҳо
- Васеъ намудани истифодаи мониторинг ва арзёбӣ барои банақшагирӣ ва иҷрои тадбирҳои сиёсат
- Тақвияти муносибсозӣ ва маълум кардани он, ки чизе дар ҷое барои касе кор мекунад ё намекунад ва барои кӣ

Баланд бардоштани самаранокӣ ва назари умумӣ ба сармоягузориҳои давлатӣ ба манфиати кӯдакон

- Муайян кардани он, ки захираҳо, бо дарназардошти мувофиқи мақсад сарф шудани онҳо, чӣ гуна натиҷахоро ба бор меоранд
- Истифода бурдани навовариҳо, технологияҳо ва равандҳои рақамикунонӣ барои замонавӣ сохтани давлат ва муосидат намудан ба тезонидани натиҷаҳо
- Ба даст овардани натиҷаи хуб – фоидаи иқтисодӣ аз сармоягузориҳои давлатӣ барои ҳама

Шарикӣ барои ба даст овардани далелҳо

- Истифода бурдани платформаҳои шарикӣ – муассисаҳои кишварӣ, зерминтақавӣ ва минтақавӣ барои идома додани тақвияти сиёсатҳои давлатӣ шабакаи муносиб доранд (доираҳои илмӣ, марказҳои таҷрибаи пешқадам, марказҳои таҳқиқотӣ, бахши хусусӣ ва ҳукуматҳо) – ба вучуд овардани ҷомеаи амалгарон дар дохили кишвар ва берун аз он

Рушди иқтидори миллии арзёбӣ дар Тоҷикистон

Шукуфа Ибодова, мутахассис оид ба мониторинг ва арзёбии ҳуқуқҳои
кудак, ЮНИСЕФ дар Тоҷикистон

Чузъҳои асосӣ барои Рушди иқтисодори миллии арзёбӣ

Биниш

Муҳити мусоид

**Қобилияти таъмин
намудани маълумоти
мониторинг ва арзёбӣ**

**Қобилияти талаб
кардан ва истифода
бурдани маълумоти
мониторинг ва арзёбӣ**

Афзалиятҳо

Таҳлили вазъи рушди иқтидорҳои миллии арзёбӣ

Таъсис намудани муносибатҳои шарикии нав

Тарғиби доимии арзёбӣ таҳти роҳбарии ҳукумат

Ташаббусҳо оид ба рушди иқтидор

Ҳуҷҷатгузорӣ ва омӯзиш

Меъёрҳои СММ оид ба арзёбӣ

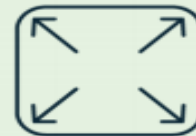
Принсипҳо
ва ҳадафҳои
байналмилалӣ

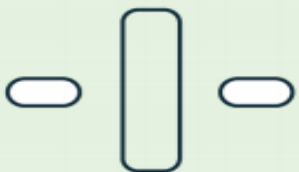
Ғоиданокӣ

Эътимоднокӣ

Мустақилият

Бетарафӣ

Ахлоқ

Шаффофият

Ҳуқуқҳои инсон ва
баробарии гендерӣ

Иқтидорҳои
миллии арзёбӣ

Касбият

UNEG

United Nations Evaluation Group

Саъю кӯшиши мавриди чашмдошт барои расидан ба ҳадафи нисбӣ

— 47 нишондиҳандаи (ва зернишондиҳандаи) ҲРУ вобаста ба кӯдакон

— 13 нишондиҳанда: ҳадаф ба даст омад, саъю кушиши хеле паст ё паст лозим аст

— 10 нишондиҳанда: саъю кушиши миёна, зиёд ё хеле зиёд лозим аст

— 18 нишондиҳанда: умуман маълумот надорад, ё маълумот дар бораи тамоюл вуҷуд надорад

Пешрафт дар асоси таърих

Нишондиҳандаҳо

Ҳар як кӯдак зинда мемонад ва
рушду нумӯъ мекунад

Ҳар як кӯдак меомӯзад

Ҳар як кӯдак аз зӯроварӣ ва
истисмор ҳифз карда мешавад

Ҳар як кӯдак дар муҳити беҳатар ва
тозаву озода зиндагӣ мекунад

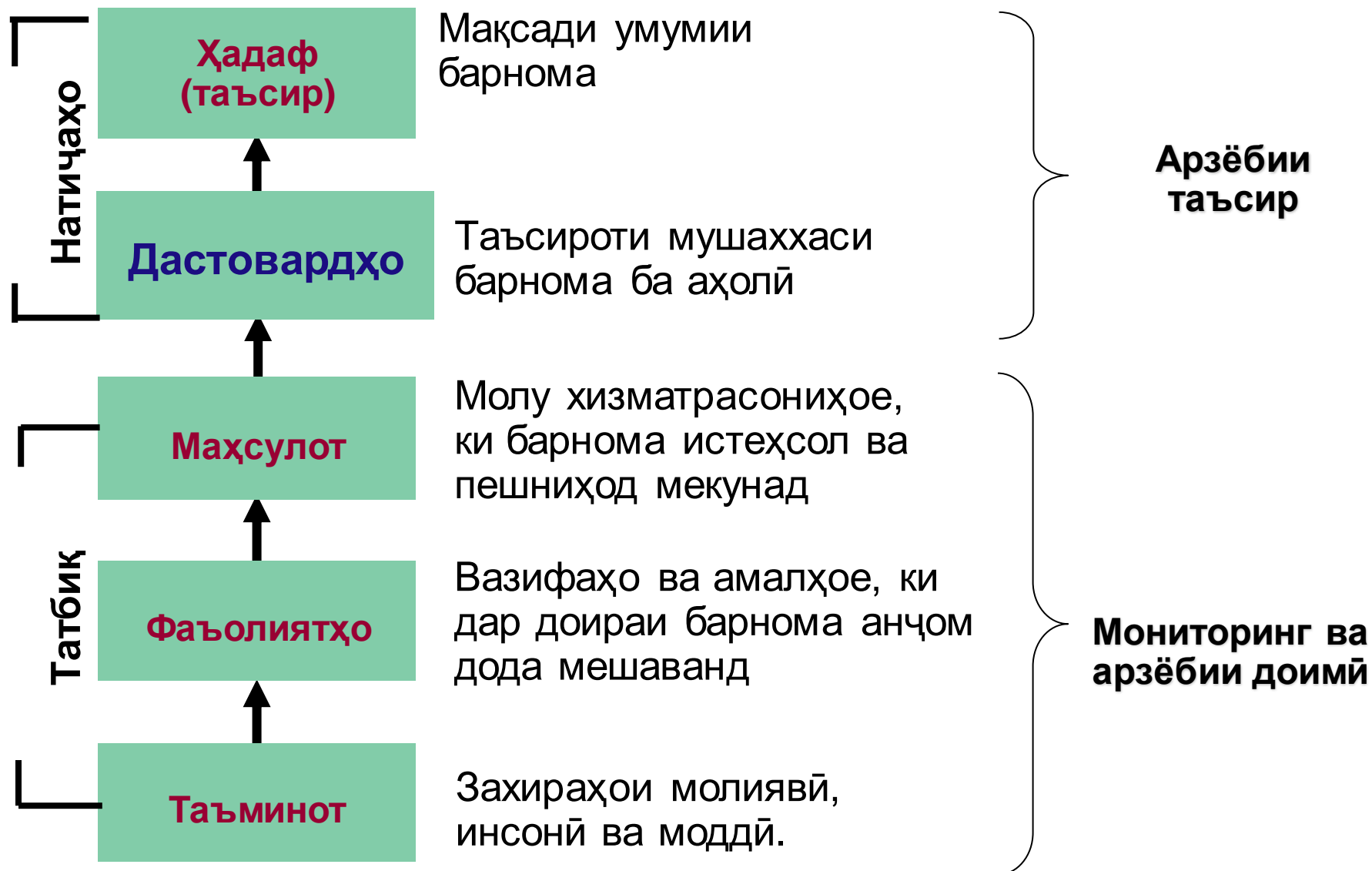
Ҳар як кӯдак дар ҳаёт имконияти
баробар дорад

Соҳтҳои Нақшаи чорабиниҳои БМР барои солҳои 2021-2025

87 нишондиҳандаи
ҲРУ
>20
нишондиҳандаи
вобаста ба кӯдакон

Нишондиҳандаҳои вобаста ба кӯдакон дар нақшаи чорабиниҳои БМР 2021-2025

	Пешрафти таърихӣ	Кӯшиши лозима
3.2.1 Сатҳи ғавти кӯдакони то 5 сола		
3.2.2 Сатҳи ғавти кӯдакони навозод		
3.3.1 Сатҳи ВИЧ (0-14 сола)		
3.3.1 Сатҳи ВИЧ (15-19 сола)		
3.b.1 Фарогирӣ бо DTP3 & MCV1		
3.7.2 Сатҳи таваллуд дар байни наврасон		
3.1.1 Таносуби ғавти модарон		
3.1.2 Момодояи моҳири мутасаддӣ		
3.8.1 Фарогии хизматрасониҳои асосии тиббӣ		
2.2.1 Қадпасти		
2.2.2 (a) Камвазнӣ		
2.2.2 (b) Вазни зиёдтӣ		

Пешрафти таърихӣ

	Хело суст
	Суст
	Миёна
	Қавӣ
	Хеле қавӣ
	Маълумот нест (тамоюл)
	Маълумот вуҷуд надорад

Кӯшиши лозима барои расидан ба ҳадафи нисбӣ

	Ҳадаф ба даст омад
	Кӯшиши хеле паст
	Кӯшиши паст
	Кӯшиши миёна
	Кӯшиши зиёд
	Кӯшиши хеле зиёд
	Баландтар аз сатҳи таърихӣ
	Маълумот (тамоюл) нест
	Маълумот вуҷуд надорад
	Ҳадаф вуҷуд надорад

Нишондиҳандаҳои вобаста ба кӯдакон дар нақшаи чорабиниҳои БМР 2021-2025

	Пешрафти таърихӣ	Кӯшиши лозима		
4.2.2 Омӯзиши муташаккил (пеш аз ибтидоӣ)				
4.1.1 Малакаҳои математикӣ (синфи 2/3)				
4.1.1 Малакаҳои математикӣ (ибтидоӣ)				
4.1.1 Малакаҳои мат-кӣ (миёнаи нопурра)				
4.1.1 Малакаҳои хониш (синфи 2/3)				
4.1.1 Малакаҳои хониш (ибтидоӣ)				
4.1.1 Малакаҳои хониш (миёнаи нопурра)				
5.3.1 Издивоҷи кӯдакон				
1.4.1 Ҳадди ақал санитарияи аввалия				
1.4.1 Ҳадди ақал оби ошомиданӣ				
5.1.1 Асосҳои ҳуқуқи гендер				
1.2.1 Камбизоатии кӯдакон				

Пешрафти таърихӣ

- Хело суст
- Суст
- Миёна
- Қавӣ
- Хеле қавӣ
- Маълумот нест (тамоюл)
- Маълумот вуҷуд надорад

Кӯшиши лозима барои расидан ба ҳадафи нисбӣ

- Ҳадаф ба даст омад
- Хеле паст
- Кушиши паст
- Кӯшиши миёна
- Кӯшиши зиёд
- Кӯшиши хеле зиёд
- Баландтар аз сатҳи таърихӣ
- Маълумот (тамоюл) нест
- Маълумот вуҷуд надорад
- Ҳадаф вуҷуд надорад

“Дар баробари истиқбол кардан аз **ҳамкори**и **афзуда бо созмонҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ**, Кумита ба кишвари узв тавсия медиҳад, ки ба **тақвият додани** ҳамкориаш бо ҷомеаи шаҳрвандие, ки бо ҳуқуқҳои кӯдак кор мекунад, аз ҷумла тавассути **ҷалби систематикӣ онҳо ба банақшагирӣ, мониторинг ва арзёбии сиёсатҳо, нақшаҳо ва барномаҳои марбут ба ҳуқуқҳои кӯдак, идома диҳад**”

*Қайдҳои хулосавии КҲК оид ба гузоришҳои даври
якҷошудаи сеюм то панҷуми Ҷумҳурии Тоҷикистон,
2017*

Кумита ба кишвари узв тавсия
медиҳад, ки механизмҳои
амалисозии Қонун “Дар бораи
ҷавонон ва сиёсати ҷавонон” (2004)
муқаррар ва **баёни афкори кӯдакон**
дар ҳамаи марҳилаҳои таҳия,
амалисозӣ ва арзёбии сиёсатҳо
дар ҳамаи равандҳои сиёсӣ,
иқтисодӣ ва дигар равандҳои
қабули қарор ҳам дар хона ва ҳам
дар ҷамъият пешбинӣ шавад.”

*Қайдҳои хулосавии КҲК оид ба гузоришҳои даври
якҷошудаи сеюм то панҷуми Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2017*

Ҷалби ҷонибҳои гуногун дар арзёбӣ

Гуруҳҳои
роҳбарикунанда

Гуруҳҳои
машваратӣ

Гуруҳҳои референтӣ

Кудакон ва ҷавонон

Хулосаҳо

- Таҳлили амиқи пешрафт оид ба ҲРУ ва зарурияти суръатбахшӣ ва муқаррар кардани ҳадафҳои воқеӣ барои соли 2030 дар асоси далелҳо
- Таъсиси платформа барои иштироки гуногуни ҷонибҳои манфиатдор дар раванди арзёбии БМР
- Ҷалби наврасон ва ҷавонон ҳамчун гурӯҳи алоҳида
- Истифодаи арзёбии БМР барои рушди иқтисодии миллии арзёбӣ тибқи стандартҳои байналмилалӣ

Ташаккур барои диққат